

Sygn. akt I UK 481/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania W.S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.

o zasiłek chorobowy i zobowiązanie do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.

z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt VII Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Ł., oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 23 marca 2016 r., mocą którego zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z dnia 5 listopada 2015 r., w ten sposób, że przyznano wnioskodawcy W.S. prawo do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 8 września 2015 r., ustalając ponadto, iż nie jest on zobowiązany do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 12.868,16 zł.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zapadło na tle następujących okoliczności faktycznych.

W.S. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę do dnia 30 kwietnia 2015 r. Jego niezdolność do pracy trwała od dnia 20 kwietnia 2015 r. do dnia 8 września 2015 r. Po ustaniu tytułu ubezpieczenia wnioskodawca złożył oświadczenie o niekontynuowaniu działalności zarobkowej. Organ rentowy wypłacił wnioskodawcy zasiłek chorobowy za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 25 sierpnia 2015 r. w kwocie 12.558,52 zł. W okresie od dnia 1 listopada 2008 r. do dnia 18 czerwca 2015 r. wnioskodawcę łączyła umowa zlecenia z V. Spółką Akcyjną w W.. Jednakże w ramach wskazanej umowy zlecenia nie podejmował żadnych czynności od 2009 r.

Istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia zagadnienia, czy wnioskodawca w okresie niezdolności do pracy, po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, kontynuował działalność zarobkową w związku z czym, w myśl art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 159), utracił prawo do zasiłku chorobowego za ten okres.

W ocenie Sądu Okręgowego, samo pozostawanie przez wnioskodawcę w stosunku zlecenia, bez faktycznego wykonywania umowy i osiągnięcia dochodów z tego tytułu nie stanowiło kontynuowania pracy zarobkowej, o której mowa w powoływanym art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy. Zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, wskazując na naruszenie prawa materialnego, to jest art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, polegające na stwierdzeniu, że jedynie formalne istnienie zobowiązania (...) nie stanowi negatywnej przesłanki przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu stosunku pracy jako tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazywał na istnienie potrzeby wykładni przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej.

Mając na uwadze powyższe, skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Ł. w całości i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Ł. i orzeczenia co do istoty sprawy, względnie uchylecia

zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Ł. w całości i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Ł. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi lub równorzędnemu, a także zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera ustawowych przesłanek prowadzących do możliwości jej merytorycznego rozstrzygnięcia. Przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania enumeratywnie wymienia art. 398⁹ § 1 k.p.c. Skarżący wskazał jedną z nich, a mianowicie odwołał się do art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wynika, by rozbieżności w orzecznictwie sądów były impulsem działania skarżącego, skoro w tej części skargi nie wskazano na jakiegokolwiek rozbieżności w judykaturze; nie przytoczono poglądów Sądu Najwyższego, czy też stanowisk Sądów Apelacyjnych, Sądów Okręgowych odnośnie wskazanych przepisów prawa materialnego. Tego ciężaru nie można przerzucać na Sąd Najwyższy, chociażby z tego powodu, że skarga kasacyjna charakteryzuje się określonym formalizmem, a jej sporządzenie musi nastąpić w sposób w pełni profesjonalny (por. A. Zieliński, *Sporządzanie środków zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2009, str. 126).

Przywołany zaś wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2005 r., I UK 104/05 (LEX nr 176313), przesądza jedynie o charakterze przepisów prawa ubezpieczenia społecznego, stanowiąc, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Tworzą system prawa ścisłego, zamkniętego. Nie mogą być przeto interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza przy zastosowaniu reguł wykładni aksjologicznej.

W takim układzie istota przedsądu lokuje się w pierwszym zdaniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., czyli w sprawie chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie, czy też czy istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Stąd cały ciężar

wniosku powinien być skierowany na wyjaśnienie, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie metody jego wykładni, skarżący powinien je przedstawić i zaoferować własne stanowisko.

Tymczasem organ rentowy we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczył się do zaprezentowania swojego stanowiska w kwestii interpretacji art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, odmiennego od stanowiska zaprezentowanego w zaskarżonym wyroku.

Przypomnieć należy, że prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia ma charakter wyjątkowy. Przy czym wyjątkowość wyraża się w przyznaniu prawa do świadczenia w okresie, za który nie jest opłacana składka, osobom niepodlegającym ubezpieczeniu. Ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równolegle z taką działalnością a nadto jakiegokolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania.

W rozpatrywanym przypadku pozbawienie prawa do zasiłku z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, trwającej po jego ustaniu, miałoby nastąpić wobec kontynuowania działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym (umowa zlecenia). Należy jednak podkreślić, że możliwa jest sytuacja, w której po rozwiązaniu umowy o pracę ubezpieczony nie kontynuuje działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia go dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym (umowy zlecenia), mimo formalnego jej rozwiązania, w terminie późniejszym od ustania stosunku pracy. Zaś w celu wykazania, czy przedmiotowa działalność zarobkowa była kontynuowana, istotne jest szczegółowe ustalenie okoliczności faktycznych, dotyczących wykonywania umowy zlecenia po ustaniu stosunku pracy (realizowania wynikających z niej obowiązków, przedkładania rachunków, otrzymywania wynagrodzenia itp.), a następnie dokonanie ich prawnej

oceny pod kątem, czy umowa zlecenia trwała (była kontynuowana) po rozwiązaniu umowy o pracę, czy też umowy te zostały rozwiązane równocześnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013 r., I UK 626/12, LEX nr 1408145). Z ustaleń Sądów *a meriti* wynika, że w spornym okresie ubezpieczony nie podjął żadnych czynności, które byłyby przejawem wykonywania przez niego pracy zarobkowej. Tym samym okoliczność braku prowadzenia faktycznie czynności zwianych z wykonywaniem umowy zlecenia wiąże się z brakiem powstania (nabycia) nowego (niepracowniczego) tytułu do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Analogicznie, warunkiem *sine qua non* pracowniczego ubezpieczenia społecznego jest istnienie faktycznego stosunku pracy, co oznacza, że na istnienie stosunku pracy nie składa się tylko zawarcie umowy o pracę, ale nade wszystko zamiar stron oraz faktyczne wykonywanie określonej w umowie pracy, na warunkach z niej wynikających. Argumentem wzmacniającym jest przykład pracownika przebywającego na urlopie bezpłatnym. Nie podlega on bowiem w tym okresie żadnym ubezpieczeniom, mimo formalnie istniejącej umowy o pracę. Zawarcie zaś w czasie trwania urlopu bezpłatnego umowy zlecenia, przesądzi o istnieniu jedynego tytułu do ubezpieczeń.

Kontynuacja umowy zlecenia, po rozwiązaniu stosunku pracy, będzie zatem stanowić negatywną przesłankę przysługiwania zasiłku chorobowego za okres po ustaniu stosunku pracy jako tytułu ubezpieczenia chorobowego, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wówczas, gdy przedmiotowa umowa jest faktycznie wykonywana (realizowane są wynikające z niej obowiązki, przedkładane są rachunki, otrzymane jest wynagrodzenie).

Suma powyższych uwag sprowadza się do tezy, że skarżący nie podołał obowiązkowi przekonania Sądu Najwyższego w kierunku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na powołaną przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

